

ועכשיו: אכיפה ללא פשרות

written by מאיר בן שבת | 23.06.2025

מתקפת הטיילים האיראנית על בסיסי הצבא האמריקני בקטאר ובעיראק היא המוצא שנבחר על ידי ההנהגה בטהראן, מהסבך שאליו נקלעה בעקבות הפעולה האמריקנית נגד מתקני הגרעין בשטחה. התקיפה המדודה, שלא גרמה לנפגעים ונעשתה בזהירות מופגנת, סיפקה את הצורך לנקום ולהציל מעט מהכבוד הלאומי בלי להסתכן בעימות ישיר עם האמריקנים שיאיים על שרידות המשטר. טהראן קוראת היטב את המפה ומבינה את יחסי הכוחות. כדאי לזכור את ההתרחסות הזו לקראת הפרקים הבאים בהתמודדות עם המשטר.

בניגוד לעבר, הפעם איראן לא משכה זמן בהחלטה על דרך הפעולה נגד האמריקנים. שחקנית השח-מט המחושבת רצה מהר אל הפתרון הזה לאחר שהבינה כי סל האפשרויות שבידה לא מספק אופציות אטרקטיביות. כל אחת מהאפשרויות כרוכה בסיכונים ובמחירים שהיא אינה יכולה להרשות לעצמה במצב שבו היא נתונה.

בימים האחרונים וושינגטון שבה והדגישה כי לאחר הפגיעה בתכנית הגרעין עניינה כעת הוא לחזור במהירות לשולחן הדיונים ולהגיע להסדר ארוך טווח עם איראן. ראש הממשלה נתניהו הבהיר גם הוא שמבחינתה של ישראל הלחימה תיפסק מיד עם השגת המטרות בנושאי הגרעין והטיילים. ארה"ב וישראל העבירו את הכדור לצד האיראני של המגרש. הוא הפחית את סכנת ההתנגשות הישירה עם האמריקנים, אך לא ניתן ללמוד מכך בהכרח על גישתו לגבי ישראל. לא ניתן לפסול את האפשרות כי יבקש להמשיך הלחימה תוך גרירתה למלחמת התשה ובתוך כך או במקביל לכך לנסות לפגוע ב"מטרות איכות" ישראליות, בארץ או בחו"ל.

מבחינת טהראן, אופציה זו משאירה בידה את השליטה בעוצמה ובמינונים, מאפשרת לה להשאיר את החשבון פתוח, להתמקח על התנאים למשא-ומתן עם ארה"ב ולדרוש תמורות על עצם נכונותה להשתתף בו.

אכיפה בלי הסכם עדיפה על הסכם ללא אכיפה

משעה שישראל תשלם את מטרותיה בתחום הגרעין והטיילים, יעמדו בפניה שני אתגרים משמעותיים: שימור ההישג והימנעות ממלחמת התשה.

לכאורה, הסדר מדיני בינלאומי אמור להוות מענה לשני האתגרים הללו. ואולם, כשמדובר במשטר בעל רקורד מפוקפק של הפרת-הסכמים בגיבוי דתי-הלכתי ועם מוטיבציית שיא לנקום ולהשיב את כבודו האבוד, הסדר-מדיני עלול להיות דווקא אבן-נגף בדרכן של ישראל וארה"ב שעה שיבקשו למנוע מאיראן לשקם את מערכיה.

משמעות הדברים היא כי הסדר כזה יוכל לענות על חששותיה של ישראל, רק אם יאפשר פיקוח

הדוק ואכיפה אפקטיבית בסגנון דומה לזו שמתקיימת בלבנון. קשה להניח שאיראן תסכים לדרישה כזו. עמדתה של ישראל לגבי זאת חייבת להיות נוקשה: אכיפה אפקטיבית ללא הסדר עדיפה על הסדר ללא אכיפה. לשם כך, חיוני לשמר תנאים שיבטיחו את חופש הפעולה האווירי של ישראל גם בהמשך.

ואם הגענו לעניין ההסדרים העתידיים, נכון לתת את הדעת גם לתכולתם. בעוד ישראל מדגישה כי מאמציה מכוונים למנוע גם את האיום האסטרטגי הנשקף מתכנית הטילים הבליסטיים, ההצהרות האמריקניות ממוקדות רק בתכנית הגרעין של איראן.

אם ההבדלים הללו משקפים פער מהותי ביננו לבין וושינגטון, ראוי ליישבו בהקדם.

לפגוע במשטר גם כדי למנוע התשה

באשר להימנעות ממלחמת התשה: ההתמודדות עם אתגר זה, שלא בנתיב ההסדר, עוברת דרך בנק המטרות. ישראל תצטרך להעצים את הדילמה של המשטר בבחירה בין שרידות להמשך העימות. המכות שהנחיתה ביממה האחרונה על יעדים משטריים הן המחשה לכיוון-הפעולה הזה.

ישראל לא קבעה את הפלת המשטר האיראני כחלק ממטרות המבצע. אפשר להבין את הסיבות לכך. ואולם, זוהי שאיפה נכונה ומוצדקת. כך או אחרת, על ישראל להגביר את הפגיעה ביעדי המשטר גם כדי להימנע ממלחמת התשה. אם יהיה בכך כדי לתרום לנפילתו, היום או בעתיד, איש לא יצטער על כך.

המלחמה צריכה להסתיים כשאיראן נעדרת יכולות שמאפשרות לה להוות איום אסטרטגי על ישראל או על כל מדינה אחרת ועם הסדר או מנגנון שמאפשר אכיפה אפקטיבית כדי למנוע ממנה לשקם זאת לאורך שנים.

הטבע האמיתי

"לאורך התקופה האחרונה העולם היה יעד לטבעה האמיתי של ישראל" [?] כך אמר לפני כמה חודשים מסעוד פזשכיאן, נשיא איראן, בנאום שנשא בעצרת הכללית של האו"ם. הוא בא לקלל ולהאשים את ישראל בפשעים נגד האנושות, אך יצא מברך. הוא סיפק לגביה אבחנה מדויקת ומחמיאה: ישראל מציגה את טבעה האמיתי: מאמינה, נועזת, מתוחכמת ונחושה היא מחזירה לעולם את התקווה שאפשר לנצח את הרשע.

פורסם בישראל היום, בתאריך 24.06.2025.